

— противника Божого, лише тільки він міг навіть думку — діло Христової свободи і любови обернути на цілі по-неволення і затемнення. — Віки кривавої боротьби, безліч невимовних страждань нашого народу залишаться назавжди чорною плямою на творцях і робітниках чи то польської акції в унії, чи то роботи Москвинів після загарбання нашої Церкви. Тяжку відповідь прийде дати їм перед престолом Правосудного Бога.

Як унія так і московська робота могли зродитися і жити підтримкою насильств лише в час безправности нашого народу і його темряви, тоді тільки могла бути так тяжко поругана правда Божа. Але-ж Бог безкарно поруганий не може бути, і тепер над насильниками ведеться суд Божий. Силою свідомости своїх дітей рідна нашому народови Українська Православна Церква розірвала ті пута, в які вона була віками і здавалось назавжди закута... Відродилась вона в тяжкій останній боротьбі за своє життя і могутня вона, непоборима, бо за святу Божу правду піднеслась вона на боротьбу. Ласка Божа з нею: за недовгий час свого життя вона встигла об'єднати усе свідоме з посеред нашого народу і тепер числить тисячі парафій і мільйони своїх дітей... Сила її в незломности віри в Бога, в святу Божу правду, сила її в чистоті бажань послужити своєму народови, сила її в вірности старим заповітам прадідньої Православної Церкви.

З тяжкими надривами, в жахливі часи громадянської боротьби і кривавого терору відродилася Вона у всенародньому зусиллі і тому так дорога, так близька вона нашому народови. Знов зайняла вона те місце, яке займала в житті нашого народу в тяжкі роки 16-17 століть, місце його Рідної Матери, якій тільки одній можна віддати своє серце, доручити повести по приказаній Божими заповідями стежки.

В боротьбі все народжується. Сам Син Божий говорив, що меч і огонь Він приніс на землю (Лука XIII, 49). Своїх учеників не раз попереджував, що їх чекає тяжка боротьба (Мат. X, 17, 19) Вся історія Церкви, особливо в перші віки, се тяжка боротьба. І нас вона чекає, неминуча, як закон життя і розвитку. Але-ж і в боротьбі сій, навіть, коли вона неминуча, все-ж чистими, непорочними ми мусимо бути, бо тільки чисті серцем, по слову Сина Божого, узрять Бога. Попереджуючи своїх учеників, що їх чекає боротьба за Його діло, Він дав їм заповіт і мудрим бути як змії і невинними як голуби. Святий Апостол Павло, пишучи до вірних в Ефесі, яскраво зазначив, з чим ми повинні боротись: „Наша боротьба не з тілом і кровю, а з князівствами і з властями і з миродержителями тьми віка сего, з піднебесними духами злоби“ (Еф. VI-12). Переводячи се на сучасну мову, наша боротьба мусить мати не персональний характер, не полягати в брудній лайці та особистих нападах, нікого ні в чому не переконуючих, а тільки збільшуючих злобу. Так борються тепер противники світлого діла Рідної Церкви, таку боротьбу ми і залишимо їм. Боротьба Рідної Церкви за спасіння нашого народу мусить бути гільки ідеологічною, тоб то боротьбою лише певного світогляду, певної ідеї, боротьбою духа правди і любови, що і борючись, хоче не одштовхнути, а пригорнути, не вразити гірко брудною лайкою, а переконати річевими доказами і силою духа віри, чистотою засобів та святістю своєї мети примирити з собою. Така боротьба достойна Рідної Церкви і таку боротьбу, хоч вірити, будуть во ім'я Боже вести усі діти Рідної Церкви разом з їх Пастирами.

Син Божий своїм ученикам, яких серце мабуть не раз здригалося при думці, яка величя місія на них кладеться, сказав: „Не бійся мале стадо, бо вволив Бог дарувати вам царство“ (Лука, XIII, 32). Справдилось слово Божественного Учителя: весь світ схилився перед силою віри, непохитністю духа і святістю перших робітників діла Божого — апостолів і пішов за ними.

Нехай же сі дорогі слова Нашого Божественного Учителя зміцнять і наш дух для праці в сучасний, так важкий мент в житті нашої Церкви і Народу.

З тихою молитвою, в покорі волі Божій певна святости свого діла нехай і тут в Канаді Рідна Церква піднесеться на велику працю посеред свого народу, єднає його любовю Христовою і по вірі нашій ласка Божа буде з нами.

Благословіння Господне Пастирам і Дітям Рідної Церкви на землі канадійській.

Завжди молитиму Небесного Отця, аби благодать Святого Духа зміцняла сили робітників її і охороняла від усього лихого її дітей і усіх нас направляла до єдиної високої мети нашого життя — Царства Божого. Амінь.

З ласки Божої і волею Церкви

† Архієпископ Канадійський і Американський
Іоанн Теодорович.

Давфін, Ман., 18-X-1924.

ДУМКИ І СПОСТЕРЕЖЕННЯ.

„Наші маняки дуже часто люблять ставити нам польський „католицизм“ як приклад до наслідування“, пише перемиський „Український Голос“ (ч. 25) й доводить, що польський „католицизм“ такий бідненький, що тільки „маняки“ можуть його захвалювати.

Гаразд, ми вповні з сим погоджуємося, і то не тільки про польський католицизм, але про католицизм взагалі, але що сказати про папу, котрий носиться з польським католицизмом, як баба зі ступою? Чи й він „маняк“? Виходить, що так...

Перемиський „Український Голос“ (ч. 22) в статті п. з. „Наша відповідь“ дуже обурюється, що дорадники перемиського єпископського ординаріату (чому не сам єп. ординаріат?) виклинають той же „Укр. Голос“ за його вороже становище супроти Апостольського Престола (папи) і категорично заявляє, що він ніколи не стояв на ворожому становищі супроти с. Апостольського Престола, тільки „критично відносився до політики ватиканських дипломатів супроти нашої церкви і народу“. Сі ватиканські дипломати, після думки „Укр. Голосу“, винуваті також за нещасливу промову папи до польських студентів, в котрій він пожелав їм, щоби Польща затримала Львів і Вільно, та в котрій заявив, що „не е той повним християнином, хто не е римокатоликом“ (значить греко-католики не е повними християнами) — винуваті тому, бо сю промову до польських студентів „підсунули папі його розполітиковані дорадники“.

Ось, і маєте, а де-ж поділася папська непомильність? Виходить, що папа не тільки, що не е непомильний, але й промови сам не годен зложити й читає таку, яку йому підсунуть його „розполітиковані дорадники“. Біда з папою, біда й з його „вірними Русинами“.

В тій самій статті перемиський „Укр. Голос“ просить галицький єпископат, щоби той „звернувся греміяльно до св. Отця і представив йому, що Україні греко-католицького обряду чуються покривджені тим, що Рим мовчки „приглядається як церкви на Волині переминаються за тихою згодою Ватикану на римокатолицькі костели.“

З того, що Рим до сього часу проти польського насильства над православними Українцями ще не виступив, виходить, що галицький єпископат сеї просьби папі ще не передав, а як передав, то папа її не вислухав. Та мабуть і не вислухає, бо він наглядно хоче показати православним Українцям, яка булаб для них велика користь стати католиками. Про се й наш славний „французський“, чи то пак, „Канадійський Українець“ пише в 40 ч. ось що: „Лиш Українцям в Галичині Поляки обіцюють автономію і університет, а на православних Українців на Холмщині, Підляшшу і інших місцевостях навіть не звертають уваги“.

Переконуючі аргументи за католицизмом. Треба сподіватися, що вслід за сим „Кан. Українець“ порадить таке: „Всі Українці в Польщі повинні стати не тільки католиками, але й Поляками, а тоді Поляки з певністю не будуть їх переслідувати“.

Перемиський „Укр. Голос“ (22 ч.) перестерігає папу, що „американські Українці грецького обряду дуже обурені, що політику введено навіть до „Енцикліки про мучеництво св. Йосафата“, в якій сказано, що „Йосафат е першим мучеником уніятів-Русинів і одним зі спеціальних заступників Польщі“.

Цікаво, кого „Укр. Голос“ розуміє під „американськими Українцями грецького обряду“? Що не греко-католиків, се певно, бо ми ще не чули, щоби які американські греко-католики обурювалися на папу за те, що він зробив Йосафата рівночасно уніятським святим і спеціальним заступником Польщі. В них нема на стільки ні відваги, ні самоповаги, ні розуму. Коли-ж „Укр. Голос“ під „американськими Українцями грецького обряду“ розуміє Українців православних, то помиляється дуже, коли каже, що вони обурені на папу за те, що він зробив Йосафата спеціальним заступником Польщі. Поміляється тому, бо ми знали і знаємо, що Йосафат нічого з українством не мав, робив польську роботу і нищив Українців, отже нічого дивного, що він став тепер польським святим. Протівно, ми обурені на тих Українців, що намагаються силою відібрати в Поляків їхнього спеціального заступника й зробити з нього українського святого і то як раз за польську проти-українську роботу. От на що ми обурені!

В часі відпусту в Лежайську (8. VI. 24) один Василіян на проповіді сказав таке: „Мені прикро, що мушу се голосити, але во ім'я Бога, во ім'я католицької церкви, хоч би навіть був і рідний батько, наколи він православний, треба від нього відвернутися“.